

Sp. zn. 32/2022/NZ/PB
Č. j. KVOP-930/2023
Datum 9. ledna 2023

Vážená paní
Mgr. Petra Pecková
hejtmanka
Krajský úřad Středočeského kraje
Zborovská 11
150 21 Praha 5

Vážená paní hejtmanko,

obracím se na Vás v souvislosti se systematickou návštěvou Psychiatrické nemocnice Kosmonosy, která proběhla 17. a 18. srpna 2022.

V rámci systematické návštěvy se mnou pověření právníci setkali s pacientem s chronickým duševním onemocněním v kombinaci s dalším onemocněním, u něhož se dlouhodobě vyskytuje náročné chování¹ a který doplácí na nedostatek vhodných a dostupných sociálních služeb. V obdobné situaci, tedy že jsou hospitalizováni, ačkoliv to není medicínsky nutné, se v nemocnici nachází více pacientů.

S ohledem na závažnost zjištění jsem se obrátil na Ministerstvo zdravotnictví, jakožto zřizovatele a úřad, který je příslušný přijmout potřebná opatření². Nešlo tedy o využití sankčního oprávnění³ informovat nadřízený úřad (tedy v případě psychiatrických nemocnic ministerstvo). Obdobně se nyní obracím i na Vás, a to v souvislosti s ne/dostupností sociálních služeb. Tento systémový problém totiž není schopna vyřešit sama psychiatrická nemocnice.

Níže uvádím relevantní úryvek ze zprávy z návštěvy Psychiatrické nemocnice Kosmonosy. Celou zprávu Vám také zasílám v příloze. Zároveň Vás žádám o vyjádření k mým níže uvedeným zjištěním z návštěvy.⁴

„Na oddělení A14 se nachází pacient I. se závažnými duševními poruchami (středně těžkou mentální retardací a dětským autismem), v důsledku kterých se projevuje náročným chováním. Pacient byl dlouhodobě omezován, a to buď pobytem v místnosti k bezpečnému pohybu, nebo pásy na křesle umístěném naproti sesterně. Zde byl pod dohledem přiděleného pracovníka.

Ze zdravotnické dokumentace pacienta je zřejmá marná snaha nemocnice zajistit mu vhodnou pobytovou sociální službu, v níž by mohla být dostupná více individuální péče

1 Náročným chováním mám na mysli společensky nevhodné chování takové intenzity, četnosti, nebo trvání, že vážně ohrožuje život či zdraví člověka či druhých, nebo chování, které podstatně limituje možnost běžného zapojení se do života komunity. Blíže k pojmu náročného chování viz BANKS, Roger et al. *Challenging Behaviour: A Unified Approach*. Velká Británie: Royal College of Psychiatrists. 2007. Dostupné online z: https://www.rcpsych.ac.uk/docs/default-source/improving-care/better-mh-policy/college-reports/college-report-cr144.pdf?sfvrsn=73e437e8_2.

2 Ve smyslu ustanovení § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv.

3 Ve smyslu ustanovení § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

4 Viz druhá věta ustanovení § 21a odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

v menším kolektivu a byla věnována větší pozornost rozvoji jeho kompetencí. Možnosti nemocnice měnit podmínky, v nichž zdravotní péči poskytuje, jsou omezeny. V tomto případě tak shledávám zásah do důstojnosti člověka především v důsledku systémového přehlížení potřeb jedné skupiny zvláště zranitelných osob, které doplácí na nedostatek vhodných a dostupných sociálních služeb.“

Systémové přehlížení potřeb tohoto pacienta a ostatních zvláště zranitelných osob ze strany státu vede k dlouhodobé hospitalizaci, kdy nemocniční provoz je pro takové pacienty velmi náročný a někdy si vynucuje intenzivní medikaci a restriktivní režim, včetně používání omezovacích prostředků, což by při zajištění **vhodné sociální služby**⁵ nemuselo být nutné. Nerespektování potřeb ve svém důsledku vede také k vymizení či nerozvinutí jejich kompetencí v maximálním možném rozsahu. **Zjištěné považuji za špatné zacházení, za které je odpovědný stát jako celek.** Stát se totiž zavázal nepřipustit špatné zacházení,⁶ což kromě závazku nedopouštět se špatného zacházení (tzv. negativní závazek) obsahuje také závazek vytvářet podmínky, aby ke špatnému zacházení nedocházelo (tzv. pozitivní závazek).⁷

S uvedenou situací se obracím na Vás, neboť kraj má ze zákona povinnost zajistit dostupnost sociálních služeb na svém území.⁸ **Žádám Vás proto o vyjádření, jak Středočeský kraj s uvedenou situací naloží a jaké kroky podnikne k zajištění rozvoje vhodné služby či služeb.**

Zároveň jsem si vědom toho, že uvedenou situaci nemůže vyřešit Středočeský kraj samostatně, a proto jsem se obrátil rovněž na Ministerstvo práce a sociálních věcí, po kterém budu požadovat, aby spolu se Středočeským krajem a Ministerstvem zdravotnictví hledalo cestu, jak by pacientům, kteří jsou dlouhodobě hospitalizováni z důvodu nedostupnosti vhodné sociální služby, takovou službu stát zajistil.

Vaše vyjádření, jaké kroky a v jakém časovém rámci budete činit, očekávám do 60 dnů od obdržení tohoto dopisu.

Děkuji Vám za spolupráci.

S pozdravem

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Příloha

5 Dochází tak k situaci, kdy je péče poskytována v podmínkách, které jsou nevhodné, avšak pokud by péče poskytována nebyla, byla by situace člověka ještě méně důstojná. V takové situaci nelze za špatné zacházení činit odpovědnou nemocnici, ale stát, který nevytvořil vhodnější podmínky.

6 Viz zejména článek 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 15 odst. 2 Úmluvy o právech lidí se zdravotním postižením.

7 Pro shrnutí k závazkům státu ve vztahu ke špatnému zacházení viz Evropský soud pro lidská práva. Guide on Article 3 of the European Convention on Human Rights [online]. Štrasburk: Evropský soud pro lidská práva. [cit. 11. 10. 2022]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_3_ENG.pdf.

8 Ustanovení § 95 písm. g) zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Zpráva ze systematické návštěvy Psychiatrické nemocnice Kosmonosy sp. zn.
32/2022/NZ/PB